

JANINA JEŁOWICKA
Zakład Hodowli Doświadczalnej Zwierząt PAN

ODMIENNA DŁUGOŚĆ I SZEROKOŚĆ TUSZY ORAZ GRUBOŚĆ SŁONINY U WIEPRZKÓW I LOSZEK POCHODZĄCYCH PO TYCH SAMYCH KNURACH

Powszechnie znany i przez wielu autorów potwierdzany jest fakt, że loszki dają lepszy materiał bekonowy pod względem długości, szerokości tuszy i grubości słoniny na grzbiecie aniżeli wieprzki. Nie zwracano natomiast uwagi na kształtowanie się tych cech w potomstwie pochodzącym po tych samych knurach. Wydawało się bowiem, że knur, dający w porównaniu z innymi knurami na przykład najdłuższe loszki, będzie również dawał najdłuższe wieprzki.

W doświadczeniu przeprowadzonym w Zakładzie Hodowli Doświadczalnej Zwierząt PAN na potomstwie 6 knurów tuczonym w jednolitych i niejednolitych warunkach środowiskowych stwierdzono, że wieprzki i loszki zachowują się odmiennie w odniesieniu do cech długości i szerokości tuszy oraz średniej grubości słoniny na grzbiecie. W przypadku pierwszym brano do tuczu po każdym knurze 3 grupy, wybrane z 3 miotów, składające się z 4 sztuk (2 wieprzków i 2 loszek). W przypadku drugim po jednym knurze przypadało co najmniej 20 sztuk potomstwa, pochodzącego z kilkunastu miotów. Potomstwo tuczone w niejednolitych warunkach środowiskowych w ilości 158 sztuk (77 wieprzków i 81 loszek) zostało ubite w listopadzie 1956 r. Potomstwo tuczone w jednolitych warunkach środowiskowych 66 sztuk (33 wieprzki i 33 loszki) zostało ubite w miesiącach VIII—XII. 1957 r. Wszystkie sztuki były ważone i mierzone po uboju przez klasyfikatorów przy zakładach mięsnych.

Na podstawie uzyskanych materiałów przeprowadzono analizę wariancji, która nie wykazała istotnych różnic odnośnie wagi cieplej bitej potomstwa między knurami i płciami. Natomiast z analizy wariancji przeprowadzonej w odniesieniu do długości, szerokości tuszy i grubości słoniny wynikło, że wieprzki i loszki po tych samych knurach zachowują się odmiennie.

Uszeregowanie rangowe knurów według średnich uzyskanych przez ich potomstwo wykazało odmiennie rangi dla wieprzków, a odmiennie dla loszek. Uzyskane wyniki dotyczyły wszystkich 3 cech oraz potomstwa tuczonego w jednolitych i niejednolitych warunkach środowiskowych (tabela 1 i 2).

Tabela 1

Jednolite warunki tuczu

Knur nr	Długość		Szerokość		Średnia grubość słoniny na grzbiecie	
	wieprzki	loszki	wieprzki	loszki	wieprzki	loszki
8150	77,5 (3)	79,2 (1)	33,2 (6)	33,3 (4)	3,49 (4)	3,18 (3)
9001	78,0 (1)	78,6 (4)	33,7 (3)	33,9 (1)	3,67 (3)	3,10 (4)
8179	76,3 (5)	79,1 (2)	34,0 (1)	33,2 (6)	4,02 (1)	3,47 (1)
8261	76,8 (4)	78,9 (3)	33,5 (5)	33,2 (5)	3,38 (6)	2,87 (6)
6298	75,7 (6)	78,5 (5)	33,7 (4)	32,8 (2)	3,68 (2)	2,98 (5)
8521	77,8 (2)	78,0 (6)	34,0 (2)	33,5 (3)	3,39 (5)	3,28 (2)

Tabela 2

Niejednolite warunki tuczu

Knur nr	Długość		Szerokość		Średnia grubość słoniny na grzbiecie	
	wieprzki	loszki	wieprzki	loszki	wieprzki	loszki
8150	74,8 (4)	75,4 (6)	33,9 (5)	34,2 (3)	3,51 (4)	3,43 (4)
9001	76,0 (1)	76,8 (2)	34,3 (3)	34,2 (2)	3,89 (1)	3,61 (2)
8179	75,7 (2)	77,0 (1)	34,8 (1)	34,7 (1)	3,73 (2)	3,73 (1)
8261	74,6 (6)	75,5 (4)	32,6 (6)	33,8 (6)	3,21 (6)	3,39 (5)
6298	74,7 (5)	75,5 (5)	34,2 (4)	33,9 (4)	3,66 (3)	3,54 (3)
8521	75,4 (3)	75,8 (3)	34,3 (2)	33,9 (5)	3,39 (5)	3,37 (6)

Dla porównania przeanalizowano materiały ze stacji kontroli użyteczności rzeźnej trzody chlewnej z Pawłowic, Kołudy Wielkiej i Chorzelowa za lata 1956 i 1957. Dane te pochodziły po 21 knurach. Obejmowały 259 sztuk potomstwa (133 wieprzki i 126 loszek). Analizowano długość, szerokość tuszy oraz średnią grubość słoniny na grzbiecie. Potwierdziły one w zupełności odmienne zachowanie się wieprzków i loszek (tabela 3).

Na podstawie uzyskanych wyników obliczono współczynniki korelacji rangowej dla wieprzków i dla loszek dla wszystkich trzech grup potomstwa i dla 3 cech według wzoru:

$$r_s = 1 - \frac{6 \sum d^2}{n(n^2 - 1)} \text{Snedecor}^1$$

r_s = współczynnik korelacji rangowej;

d^2 = kwadrat różnic rangowych;

n = ilość grup.

¹ Snedecor G. W.: Statistical Methods. Iowa State College Press 1956.

Wyniosły one:

Współczynnik	Jednolite warunki tuczu	Niejednolite warunki tuczu	s. k. u. r. t. ch.
r_s długość	-0,143	+0,717	+0,819
r_s szerokość	-0,028	+0,429	+0,690
r_s grubość słoniny	+0,429	+0,829	+0,719
Istotność współczynnika korelacji	5% = 0,886 1% = 1	5% = 0,886 1% = 1	5% = 423 1% = 0,537

Tabela 3

Dane ze stacji kontroli użytkowości rzeźnej trzody chlewnej za lata 1956 i 1957

Knur nr	Długość		Szerokość		Grubość słoniny na grzbiecie (Φ)	
	wieprzki	loszki	wieprzki	loszki	wieprzki	loszki
Chorzeliów						
984	79,3 (5)	78,4 (10)	34,0 (8)	34,2 (4)	3,52 (15)	3,44 (18)
310	76,7 (16)	76,6 (18)	34,0 (9)	34,2 (5)	3,47 (12)	3,50 (19)
2179	77,1 (14)	78,4 (11)	34,1 (14)	34,0 (7)	3,38 (8)	2,92 (6)
2653	75,2 (20)	76,4 (20)	35,2 (1)	35,2 (1)	3,44 (11)	3,52 (21)
1441	79,4 (4)	79,5 (4)	34,5 (4)	34,5 (3)	3,37 (7)	3,02 (10)
3014	80,3 (1)	79,1 (6)	33,8 (10)	33,6 (11)	3,03 (1)	2,87 (5)
Kołuda Wielka						
724	77,5 (12)	77,1 (17)	33,8 (11)	33,7 (10)	3,10 (3)	2,77 (1)
710	75,4 (19)	76,6 (19)	33,1 (16)	33,3 (13)	3,49 (14)	3,25 (16)
5425	77,3 (13)	78,5 (9)	33,5 (14)	32,0 (19)	3,40 (10)	3,00 (8)
5628	76,8 (15)	78,0 (14)	33,6 (13)	33,4 (12)	3,38 (9)	2,98 (7)
1851	78,8 (7)	78,8 (8)	32,8 (17)	32,8 (18)	3,52 (16)	3,00 (9)
989	78,1 (10)	78,2 (13)	31,4 (21)	32,0 (20)	3,19 (4)	2,78 (2)
1247	78,2 (9)	79,9 (1)	32,0 (20)	31,7 (21)	3,30 (6)	2,84 (4)
1246	77,8 (11)	78,9 (7)	32,5 (18)	32,8 (17)	3,52 (17)	3,16 (12)
1334	79,8 (2)	79,6 (3)	32,5 (19)	34,0 (8)	3,03 (2)	2,83 (3)
Pawłowice						
7903	75,7 (18)	76,3 (21)	34,5 (6)	34,8 (2)	3,72 (19)	3,25 (15)
9533	79,5 (3)	79,7 (2)	33,2 (15)	33,2 (15)	3,25 (5)	3,18 (13)
9938	75,0 (21)	77,3 (16)	34,8 (2)	34,2 (6)	4,17 (21)	3,23 (14)
9591	79,2 (6)	78,3 (12)	33,5 (3)	33,3 (14)	3,60 (18)	3,50 (20)
9535	75,8 (17)	77,5 (15)	34,5 (5)	33,0 (16)	3,77 (20)	3,32 (17)
0313	78,7 (8)	79,2 (5)	33,8 (12)	34,0 (9)	3,47 (13)	3,07 (11)

Otrzymane współczynniki wskazują na istotne skorelowanie rang uzyskanych dla wieprzków i loszek pochodzących ze stacji kontroli użytkowości rzeźnej. Korelacje dla materiału pochodzącego z jednolitych i niejednolitych warunków tuczu są słabiej wyrażone.

Duża istotność skorelowania rangowego potomstwa z danych stacji kontroli użytkowości rzeźnej trzody chlewnej tłumaczy się być może większą jednolitością genetyczną. Słabsze wyrażenie się korelacji w potomstwie z jednolitych i niejednolitych warunków tuczu może wskazywać z jednej strony na mozaikowość genetyczną, z drugiej zaś na niedostateczną ilość osobników (badanych knurów).

Znalezienie odpowiedzi, czym jest uwarunkowane odmienne zachowanie się wieprzków i loszek, jest bardzo trudne. Wydawałoby się bowiem, że knur powinien przekazywać równie silnie te cechy na obie płcie. Wpływ matek powinien być również jednakowy, ponieważ wieprzki i loszki pochodziły po tych samych lochach. Trzeba tu również wyeliminować wpływ środowiska, ponieważ w wypadku potomstwa ze stacji i tuczu w jednakowych warunkach, było ono analogiczne dla obu płci. Być może, że odpowiedzi należy szukać w różnym wieku knurów przy kastracji. W każdym razie zagadnienie to wymaga dalszych badań, ponieważ stwierdzenie tej odmienności ma istotne znaczenie praktyczne, gdyż daje możliwość dokładniejszej selekcji knurów na podstawie wyników z oceny rzeźnej uzyskanych przez ich potomstwo.